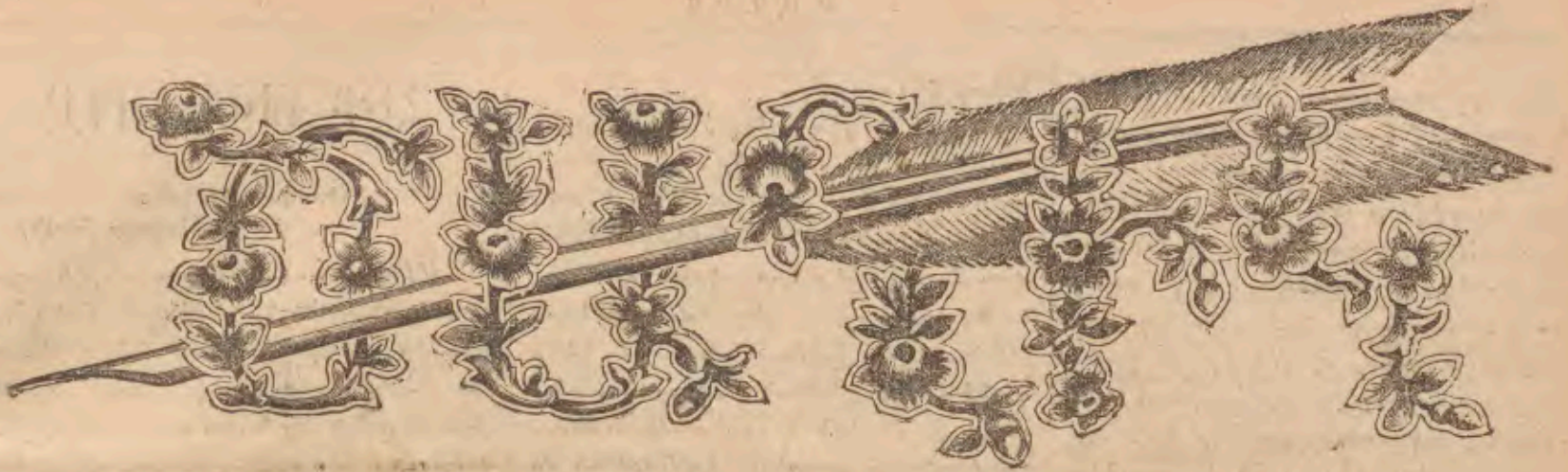

40 ՓԱՐԱ

ՀԱՆԴԵՍ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ՓԱՐԱ 40

ԾԱՂԻԿ ԵԱՐԱՐՔ ԵՐԿՈՒ ԱՆՃԱՄ ԿՐ ԿՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԶՈՐԵԲԱՐՔԻ ԵՒ ՇԱՀԱՐ ՕՐԵՐՆԻ: — ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԻՆՆ Է 100 ՊՐԵ ԱՐԺԱՐ: — ՎԵՅՄԱՆԵԱՅՆ 50. — ԳԱՆԱՈՒՅ ԿԱՄԱՐ 115 ՊՐԵ ՎԵՅՄԱՆԵԱՅ 60. — ԾԱՆՈՒԿՄԱՆ ՏՈՂՐ 5 ՊՐԶ:

ՈՐ ԵՒ Է ԿԱՄԱԿ ԿԱՄ ԳՐՈՒՔԻՆ ԱԷՏԲ Է ՈՒՂՈՒՆ
ԱՌ ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ ԵՒ ՏՆՈՐԷՆ ԱՆՏՈՆ ՍԱԲԱՆԱՆ,
ԷՆԿԻ ԶԱՊՐԻՅԵ ՃԱՏՈՒՆՍԻ ՆՂԱՆ ԼՖ. ՊԵՐԱԿԵՆԱՆԻ ՏԱՐԱՆՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ յԱՆՃԱՆՈՒՄ ԳՐՈՒՔԻՆԸ ԵՍ ՀԵՆ ՏՐՈՒՐ:

ԹԻԻ 219 Գ. ՏԱՐԻ

1889

ՅՈՒՆԻՍ 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

ԲՈՎԱՆԴԱՆԻ ԵՒ ԹԻԻ

ԱՐՈՒՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ. — ՀԵՐ ՈՒՍԱՆՈՂՐՈՒՆ
ՀԱՆԴԵՍ 29ՐԴ ՏԱՐԵԳԱՐԺԻ ԱՂԳ. ՍԱՆ. —
ԳԻՏԱԿԱՆ. — ԹԵՐՈՒ ՀԻՅԵՐ. — ԱՂԵ ԱՆԿԵ. —
2ԷԶԵՄԵՆ ԴԵՅՄԱՆԵՐ ԶԻՆԱՅԵԹԻ:

ԱՐՈՒՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ

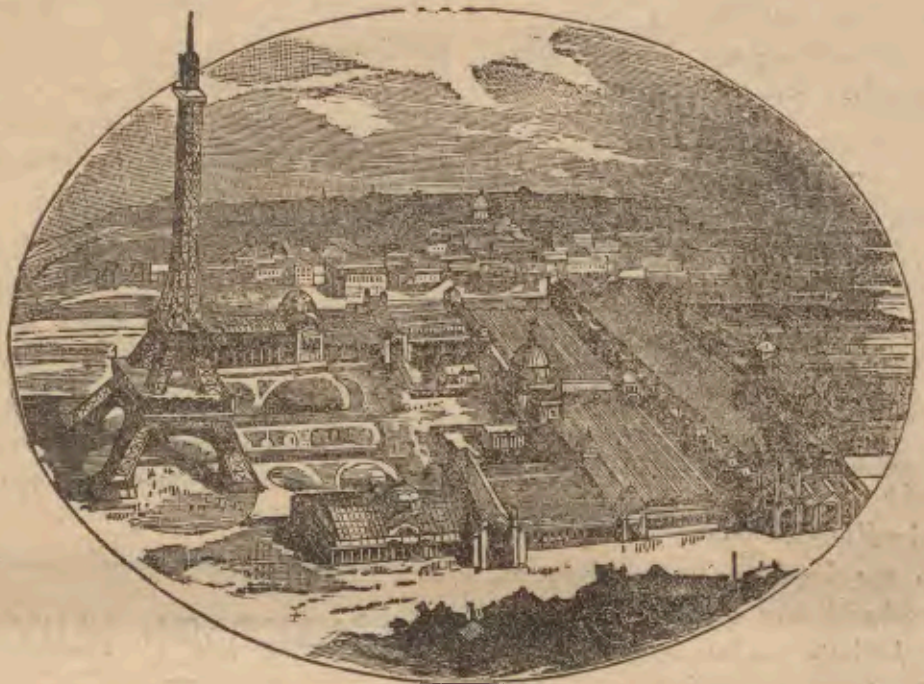
ՎԵՐՂԱԿԵԱ ՅՈՒՆԻԱ 1 (Ն. Տ.) ՀԱՐԺ
ԳԻՅԵՐ ՓԱՌԱՈՐ ՀԱՆԴԻՍԻՆ ԱՌՆՈՒՆ
ՈՒՆԵԿԱՆ ԱՐՈՒՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌՆՈՒՆ ՂԵՒ
ՄԵԿՈՒՆԵՐ ԱՆԱՐՄՈՒԹԵԱՆ, ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒ
ԹԻՆ, ՀՐԱԽԱՂՈՒԹԻՆ, ՆՈՒԱԳԱԺՈՒ
ԹԻՆ, ԽՐԱԽԱՆՈՒԹԻՆ, ԵԼԵԶՄԱՆ
ԿԱՆ ԼՈՒՍՅ ՀՐԱՂԱՎԻՐՆԵՐ 151,618 ՎԵՐ
ՃԱՐԵԱՂ ՄՈՒՆԵՐ ԺԱՆՈՒԿԻՆ, ՀՐԱԿԱ
ՐԱԿԵԿԻՆ ԵՒ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒ
ԳԻՆ ԹԵՒ ԱՐՈՒՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՂԱԺ,
ԼՄԵԿԱԺ ԵՒ ԱՆԱՐՄԱԺ Է:

ՏԵՐ ԱՌՄՈՒՄԸ, ԱՅՈՒՆԱՎԻ ԱՌՆՈՒՆ Է
ԱՐՈՒՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱՅՈՒՄԸ, ԺԱՆԻՆ
ՈՒ ԺՈՒԿԻՆ ԻՆԶ ԿԱՅ ԶԿԱՆ ՄԱՆՐԱԺԱՌ
ՆԱՐԱՐ ԳԻՏՈՒՄԸ, ՆԿԱՐՈՒՄԸ ԵՒ ԼՐ
ՐԱԳՐԱԿԱՆ ՄԵՂ ՄԻՆԱԿԻՆԵՐ ԼԵԿՈՒԵԼՈՒՄԸ ԱՂ
ԽԱՐԶԻՍ ՄԻՆԶԵԼ ՄԻՆԱ ԺԱՅՐԸ ԵՂՈՂՆԵ
ՐԸՆ ԻՍԿ, ԻՐՐ ԱԿԱՆԱՄԵԱ ԼԱՆ ԳԻՏԱԿ
ԸՂԱՐՆԵՆ ՎԵՐԶ, ՓԱՐԻՂԻ ՄԵՂ, ՆՈՒՆ ԻՍԿ
ԱՐՈՒՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՌՈՒԵԿԵԱՂ ՄԱՅ
ՐԱՔԱՂԱՐՆԻ ՄԵՂ, ԱՐՈՒՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐ ԱՆԱՐՄԱԺ ՈՒ ԲԱՅՈՒՄԸ ԱԿԵԱ ՀԱՆ:

ԳԵՆԵՐ, ՀՐԱԽԱՂՈՒԹԻՆՆԵՐ, ՆՈՒԱ
ԳԱԺՈՒԹԻՆՆԵՐ ՈՒ ԱՌՆԱԽՈՒՄԸ ԹԻՆ
ՆԵՐ ԿՐ ԿԱՏԱՐՈՒՆ:

ՄԻ ՂԱՐՄԱՆԱՐ ԸՆԹԵՐԵՂ ԻՄ ԳԱՐ
ՄԱՆԱՐՈՒՄ ՎԵՐԱՅ. ԵՍ ԿՐ ՂԱՐՄԱՆԱՄ Ա:

ԵԼԺԵ ԱՅԳ ԱՆԿԱՄԱՐ ԵՒ ԽՈՒՄԱՐ ԴԵՒԵԿ ԿՈՂ
ՄԵՐԸ ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆՈՒՄ ԱՂՔԻՆ ՀԵՐԵՆ ԵՒ
ՐԵԼՆԱՐՈՒՄ ԳԵՂ ՀԱՄԲԱՆ ՄԸ ՄԱՐԱԺԵ
ԻՆ, ԱՅՆ ԱՌՆՈՒՆ ԻՆԶ ԱՅԻՍԻ ԸՆԵԼԻՆ ՓԱ
ՐԻՂԵՐԸ ԵՒ ՈՒՐ ԱՅԻՍԻ ԳԱՆԵԼԻՆ ԱՅՈՒՆԱՎԻ

ՆՈՐ ՀԱՄԱՐ, ՈՐ ՄԱՌՆ ԵՒ ԻՆՆԵՐՈՐԴ
ԳԱՐՈՒ ԼՈՒՍԱՐՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ յԱՌԱՂԱ
ԳԻՄՈՒԹԵԱՆ ԻՐՐ ԿԱՏԱՐԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻ
ԱՅԱՐ ՕՐԲԱՆ ԳՐՈՒՈՂ ՀԱՌԱՄԱՌՈՒԹԵԱՆ
ՄԸ ԳԱՆԵՐԸ ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆՈՒՄ ՀԱՄԱՐ
ԲԱՅՈՒՄԸՆՆ, ԱՌՆԱՆԵՐ ԱՄԲՈՂՂԱԿԱԺ ԵՒ
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԺՈՒՄ ԼԻՆԵԼՈՒ, ՀԱՄԱՐ

ՀԱՐԻՐ ՀԱՂԱՐՆԵՐՈՒՄ ԱՅԵԼՈՒՆԵՐ:
ԻՆԶ ՈՐ Է, ՓԱՌԱՔ ԱՌՆՈՒՄ ԱՌՈՒՄԸ
ՈՐ ԱՌՆԱԿ ԲԱՆ ՄԸ ՀԵԿԱՆ. ԵՒ ԱՌՆՈՒՄ
ԱՅԵԼՈՒ ԳՈՐ ԵՒ ԳՐԱՐԺ, ՀԻՄԱԿԱՆ,
ԱՐԱՆՀԱԿԱՆ ԱՐՈՒՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱ
ՀՈՒՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱՅ, ՃԵՌԱՔԵՆ ԵԿԱԺԻՆ ՀՈՒՄ
ԳՐՈՒԵԼՈՒՄ ԳՐՈՒՄԸ ԳԱՅՆ ԵՒ ԶՐ ԳԱՆՈՒՆԵԿԱՆ

մէկը որ նորա տգեղ կողմը նշմարած
և ըստ այնմ կարծիք յայտնած ըլլայ :

Շիտակը փարիզցիք ալ տակ մնա-
ցող մարդիկներ չեն , ասոր փոխարէն ,
իրենց հիւրերը զբօսցնելու համար գի-
շեր ցորեկ կը մտածեն նոր ի նորոյ
հանդէսներ և զուարճութիւններ հը-
նարել . թողունք որ փարիզեան գան-
կերը զուարճութիւններ հնարելու մա-
սին մէկ մէկ առատ գանձեր են , այլ
սակայն , մարդիկը նորէն կը մտածեն
և կը հնարեն , և ահա այս անգամ
ալ կարգացինք որ փարիզցիք օտա-
րազգեաց զուարճութեան համար
խորհած ու կարգադրած են Օգոս-
տոսի սկիզբը աւելի քան հարիւր հա-
զար ազաններու արձակումն , որ շատ
հետաքրքրաշարժ տեսարան մը պիտի
լինի եղեր :

Այս կարգադրութեան գործադ-
րութիւնը և կամ հարիւր հազար ա-
զանեաց արձակումը , հանդիսակա-
նաց որ աստիճանի հաճոյք պատհա-
ռելիքը այժմէն չենք կարող գուշակել
և բան մը ըսել . այլ սակայն , այս
զուարճութեան պատճառելիք հա-
ճոյքը որչափ ալ մեծնայ մեր երե-
ւակայութեան մէջ , դարձեալ չպիտի
ցաւինք բնաւ անանատես չը լինելնուս
համար , ինչու որ եթէ ոչ ամբողջ-
ովին , գէթ ամենամիօրը մասամբ կըր-
նամք վայելել հոս այդ հաճոյքը ե-
թէ ուզեմք :

Այս առթիւ վերահաս եղանք
թէ , Փարիզի , Հոլանտիոյ , Պելժիոյ ,
Ջուիցերիոյ և ուրիշ եւրոպական երկ-
րաց մէջ ազանաւորաց ընկերութիւն-
ներ կան և կեդրոնական վարչութիւն
ներ ունին եղեր , որք ազաններ կը
կրթեն , որպէս զի ապագային () օ-
ղաշու թղթատարութեան պաշտօնը
կատարեն :

Գոհութիւն Աստուծոյ , մենք չէթէ
հիմայ , այլ հարիւրաւոր տարիներ ա-
ռաջ ունեցած ենք այնպիսի իմաստա-
սէր և խոհուն անձնաւորութիւններ ,
որք սիրած են ազանին իբր պարկեշ-
տութեան և անմեղութեան կատար-
եալ տիպար , և անոնց համար ազատ
ազանոցներու վանդակներ հաստա-
տած ու կերերնին կտակած են , այն-
պէս որ եթէ այսօր Պոլսոյ ազաններ-
ըն ի մի հաւաքել կարելի լինի , եթէ
ոչ հարիւր հազար , գէթ քսան հազար

կրնայ հաւաքուիլ ,

Բայց , ինչպէս ըսինք , մենք մեր ա-
զանները չենք կրթեր , այլ կը ու-
նուցանենք իբր անմեղութեան և բա-
րութեան օրինակ բարի կենդանիներ ,
մինչ Եւրոպացիք նոր սկսած են սը-
նունդ տալ անոնց ընդ նմին և կըր-
թիւն . և ինչ կրթութիւն-խեղճ կեն-
դանիք եթէ գիտնան կամ դգան , ան-
շուշտ կը մերժեն իրենց անմեղութիւ-
նը վտանգող այսպիսի կրթութիւն մը
և պաշտօն մը :

Ժամանակը կը յառաջագնացէ , մար-
դիկ՝ անբաւական կըլլան յառաջագի-
մութեան գործին ծառայելէ , և ահա
երկրային կենդանեաց օգնութենէն
դատ , օգային անմեղ կենդանեաց օգ-
նութեան ալ կը կարօտի :

Կեցցէ՛ յառաջագիմութիւն :

Արուեստահանգէսի բացմանն առ-
թիւ շատեր քիչ շատ օգտուեցան .
գործ մ'էր որ կատարուեցաւ և հա-
ղաւոր տնձինք այս առթիւ դրամա-
կան շահեր կրցին ձեռք բերել . տըն-
տեսագիտական հաշուով , ասիկայ բա-
րիք մ'է տաւտրական հրապարակին
համար . շոգենաւային ընկերութիւնք ,
երկաթուղեաց վարչութիւնք , հեռա-
գիրք , թղթատարք իրենց սովորակա-
նէն աւելի հասոյթներ ձեռք բերել-
նէն դատ , այլ և այլ մանր մունր
արհեստաւորք ալ քօչէ պահի իրենց
արտաքոյ կարգի շահերը ունեցան և
կուենան , ինչպէս , Բէլլա թարգմա-
նիչները , հնալաճառ անլիթօգրօնք , հիւ-
րէնկալ օթէլիները . պատկերալա-
ճառները , պատկերազարդ լրագիրնե-
րը ևն ևն ևն . և ահա մենք ալ լէւր
« Լուսին » կըլլանք հաշուով , այս ան-
գամ ալ մեր լրագրոյն ճակատը դե-
տեղեցինք Արուեստահանգէսի արտա-
քին տեսարանը ներկայացնող պատկեր
մը :

ԹԱՅԹԱՊԻԹԻ ԻԼԱՃԸ

Թահթա գուրուլարը պուլունան ա-
րալըքլարա իշպու իլաճտան սիւրիւլ-
տիւկիւնտէ , պուլունան թէքիլ թահ-
թա գուրուլարը քեամիլէն մահվ օլուր :
Սաթըլըր Պահչէ գարըսընտա Գիւ-
չիւքեան պիրաաէրլէրին էճգախանէ-
սինտէ . Պէօյիւքտէրէտէ վէ Սարըեար
էճգախանէլէրինտէ , գուլթուսը 5 շըր :

ՀԷՔ ՈՒՍԱՆՈՂԸ

(Իրական նորավայ)

(Նոյնիւր Բէ-էն)

Մինչդեռ ուսանողք տխուր և ար-
տասուակաթ աչերով իրարու երես կը
նայէին , Գրիգոր Բալսար ներս մտաւ
Մայր-Եկեղեցւոյ բակէն ու եկաւ
խառնել իրն ալ նոցա արտասուաց շի-
թերուն :

— Դիտէ՛ք , տղա՛ք , հարցուց դառ-
նութեամբ , դիտէ՛ք ինչ է Հայկի
հիւանդութիւնը , որ ասանկ յանկարծ
երեւան կ'երևէ , զայն ներսէն մաշե-
ցնելէ շատ ետքը :

— Ի՞նչ է , ըսին ամենքը միաբերան
հետաքրքրութեամբ ականջնին սրելով :

— Թոքախտ , մրմնջեց յուսահատ
...

— Թոքախտ , կրկնեցին ամենքը
միաբերան ...

— Այո , տղաքներս , այո՛ . այս-
պէս ըսաւ ինձ Տօքոսը երբոր հի-
մակ դեղարան դացի Հայկի հիւան-
դութեան ինչ ըլլալը իմանալու համար .
և երբոր հարցուցի թէ կարելի է
առաջն առնել դեղերով « Աստ-
ուած » պատասխանեց , աչերը երկնք
սեւեռելով :

Աւելի մահացու եղաւ այս հար-
ուածը , զոր Գրիգոր Բալսար եկաւ
տալ Յովսէփէն յետոյ . դառն հեծե-
ծանքներ արձակեցին , լացին , շատ լա-
ցին , զի գիտէին այժմ անոր Բալսար
ընկերակցը և անոր ազեղաւոր հետե-
ւանքները : Եթէ կար մտածում մը որ
աւելի դառն ու ահաւոր կ'ընծայէր
այս հարուածի սոսկումն , սա միակ
մտածումն էր թէ այս հիւանդութիւ-
նը , ոյր անունն իսկ բաւական է մար-
դուս մագերն քսալնելու , մին է այն
սեւ Բալսարէն որովք վարակեալք դե-
րեզման կ'իջնեն անխտարար և որոց
համար բժշկական գիտութիւնն ապի-
կար է առ յաւէտ :

Ի խոր խոցեալ այս վերջին հար-
ուածին տակ , իւրաքանչիւր ոք փու-
թաց մեկնիլ , աչք յարտասուս և
խոհք ի ճակատ , մտածելով կենաց
դառնութեանց վրայ , ճակատագրին
վրայ , Հայկի վրայ :

Կը մեկնէին , բայց ամենքը դատ
դատ կը մեկնէին Հայկի հիւանդու-

թեան ծագումն, և ամենուն շրթանց վրայ բառ մը կար որ կը սաւառնէր, սեւ բառ մը . . . ԹԻՔԻՆՏ :

Ա՛հ, այս ակտը . . .

Չ.

— Դեղերը տուի՞ք ճիշդ այնպէս ինչպէս յանձնարարեցի, հարցոյց Տօք-դէօնը Գրիգոր Կոստան, երբ մի քանի օր վերջը յայտնուեցին հիւանդին ներս մտաւ Հայկի սենեակէն :

— Այո՛, պատասխանեց Գրիգոր Կոստան. կրնա՞յի հակառակ շարժիլ, քանի որ խնդիրը մահու և կենաց վերայ կը դառնայ. կրնա՞յի հակառակ շարժիլ Տօքդէօն, քանի որ զաւկիս պէս, հոգիիս պէս կը սիրեմ զինք, քանի որ իր մանկութիւնը տեսեր եմ. գիշերները կը հսկեմ իր վրայ, իբրեւ թէ մայրն լինէի . . . ա՛խ, բացառան-չեց լայն շունչ մ'առնելով, ի՛նչ կըսեմ, այդ մայրը, այդ անիծեալ կի-նը . . . ու չկրցաւ լինցունել իր շաղկրատութիւնները, զի Տօքդէօնը ուժգնապէս քաշեց անոր թեւէն :

Երեքշաբթի էր. Հայկի սրտին նըման որքան տխուր էր բնութիւն, ամպերու շարք մը արեւմտեան հորիզոնը կը ծածկէր. Մայիսի տաք արեւն ալ ամպոց ետին սքողուած, իր կենսատու լուսով չէր ուղղեր երկիրն. այս պատճառաւ մութ էր աշխարհ և գոգ-ցեա կուլար բնութիւն Հայկի ընկե-րացը հետ :

Եթէ արեւոտ օրեր խկ սեւ ու մթազին էր Հայկի խցիկը, հապա որքան մթնցած պիտի ըլլար նոյն ամպոտ անաբիթի օրուան մէջ : Այո՛, առանց չափազանցած ըլլալու կրնանք խոստովանիլ թէ նկուղի մը նման յոյժ մթապատ էր սենեակն այն, որ իր մահաշուք կերպարանաւ գերեզմանի մը սեւ խորքը կ'ածէր ի յուշ . . . :

Երբոր ոտքը դրան սեմէն ներս դըրաւ, Տօքդէօնը հազիւ իմն նշմարեց հիւանդն, որ աչերը կիսախուփ տա-րածուած պառկած էր անկողնոյն մէջ. արագ արագ շունչ կ'առնուր և ջղերու ցնցումներ կ'առնէնար յաճախ : Մեղմիւ մօտեցաւ նմա և առանց արթնցնելու յուշիկ իմն բռնեց անոր բազկերակը, որ արագ արագ կը զարնէր. տեսակ մը ջերմաշափով անոր տաքութեան աստիճանը զննեց, և ձեռները ճակ-տին վրայ դնելով :

— Այս ի՛նչ ջերմութիւն, կարծես թէ ներսը դժոխք կայ, մրմնջեց չի լսուելու չափ կամաց ձայնով և սպա տեսակ մը փոքրիկ գործի դնելով մարմնոյն այլ և այլ մասերուն վրայ, շատ զգալի նուազում մը գտաւ ու-ժի, որ անհրաժեշտ տարրն է մարդ-կային կենաց :

Այս պարագայ աւելի եւս մոռո-տանջութեան մատնեց Տօքդէօն, որ արձանացած կեցած էր հիւանդին մօտիկ. կը մտածէր թէ ի՛նչ կրնար ընել, իբրեւ բժիշկ, ամենադժուր դեղեր կըր-նար գործածել, կասեցնելու համար ախտին յառաջացումը, սակայն եթէ օգուտ չէին ընել անոնք, կրնա՞ր Յիսուսի նըման վճռական բառով մը առողջացու-նել զայն, կրնա՞ր կեանք տալ մեռ-եալի մը, զի Հայկ մեռեալէ տարբե-րութիւն չունէր արդէն. ո՛հ, եթէ կարելի՛ ըլլար կենդանութիւն տալ ե-րիտասարդ տղու մը, որ խորշակի կի-ղիչ շունչէն չորցած վարդի մը հան-գոյն, թռչներ էր տարածած. եթէ կա-րելի՛ ըլլար այս, յօժարակամ կ'ընէր ամեն զոհողութիւն, ամեն անձնանու-րութիւն, առանց այցազնի, առանց դրամի, մի միայն կեանք մը ազատե-լու բուռն տենչմամբ. զի շատ մար-դասէր, շատ բարեփրտ էր Տօքդէօ-նը. իրեն համար կարեւորութիւն չունէր դրամն, երբ իր խնամոց յանձ-նուած հիւանդն աղքատ էր. ինչ, պէտք է մեռնի՞ աղքատն, կը մտա-ծէր, առ ի չգոյէ դրամի. ինքզինք լիովին փորձատրուած կը համարէր, երբ աղօթարկու շրթներ իրեն համար օրհնութեան մաղթանքներ կը մրմն-ջէին կամ ալեւոր ծերերու աղերասար-կու ձեռներ յերկինս ի վեր կը բարձ-րանային. «Աստուծո՛ւ առնես վարձ-քըդ» թոթովելով. ասոնք էին իրեն վարձատրութիւններն, երբ աղքատին ցածուկ խրճիթէն ներս կը մտնէր և ասոնց մէջ կը գտնէր պարտականու-թիւնը կատարած ըլլալու միակ հա-ւաստիքը :

Մէկ քանի վայրկեան այսպէս գի-տելէ յետոյ, նստաւ անոր քովիկ, և առանց աչքէն վրիպեցնելու անոր մէն մի ալալումներն, սպասեց քառորդ ժամ մը. ապա ոտքի ելաւ ու նորէն զննելով անոր անդամները :

— Նզովից արմատ, գոչեց բար-

կութեամբ, միշտ նոյն վիճակ, չկայ բնաւ փոփոխութիւն :

Նստաւ անդէն իր տեղը, աթո-ռակին վրայ ու բերել տալէ յետոյ այն դեղագիրն, զոր պատրաստած էր նա. խորդ այցելութեամբ, սկսաւ գրել նոր մը, միշտ աչերն նախորդ դեղա-գրին վրայ յառելով . . . :

Լինցաւ դեղագիրն և այն ինչ մեկ-նելու վրայ էր նա, յանկարծ խուլ ձայն մը «Տօքդէօն», ձայնեց. Տօք-դէօն իսկոյն մակարեբելով թէ հի-ւանդին ձայնն էր այն, մեքենապէս ետին դարձաւ ժպիտ, մ'առննալով իր շրթանց վրայ. Հայկ, յուզեալ ու ան-քթիթ ակնարկ մ'ուղղած էր իրեն, որպէս թէ ըսել ուղէր «Դո՛ւք հո՞ս» :

Տօքդէօնին գէմքը ռառուցեալ մը-նաց ու նոյնհետայն ըմբռնելով ակնար-կին իսկական նշանակութիւնը փութաց պատասխանել :

— Մի՛ նեղուի՛ր տղա՛ս, ես քննե-ցի զքեզ երբոր կը քնանայիր. ահա դեղագիրն ալ . . . մի՛ հոգ ըներ. Աստուծով մէկ քանի օրէն կ'աղէկնաս և դարձեալ առջի վիճակդ կ'ստանաս հանգիստ եղի՛ր . . . առ վաղիւ ի տե-սութիւն :

Մեկնեցաւ Տօքդէօն և ինչպէս առջի անգամ նոյնպէս և այսօր այցե-լութիւն տուաւ Հայկի պաշտպանին և նմա զգացուց բժշկական խորհրդակ-ցութեան մը դէպքը : զի, յարեց, շատ փտանգաւոր է վիճակն և պէտք է փութացնել այս պարագայն. խօ-սեցան այսպէս, երկուստեք կարծիք-ներ փոխանակեցին, վերջապէս սրոյշե-ցին յաջորդ առաւօտ մէկ քանի ճար-տարագոյն բժիշկներ հրաւիրել ի խոր-հրդակցութիւն :

Յաւարտ խօսակցութեան հրաժեշտ տուաւ Տօքդէօն :

(Հարունակելի)

ԳԻՈՐԳ Կ. ՍԻՄԵՆՇԵՆԿ

Ա Չ Դ

Հաւատք, Յոյս, Սէր անուն բա-րոյալից թատերերգութիւնը կազմեալ կը վաճառի ամեն Հայ գրալուծառաց քով, գինն է 3 դահեկան :

ՀԱՆԴԵՍ 29 ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՋԴԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կիրակէ օրն 29րդ անգամ հանգիստացէս տօնուեցաւ Ազգ. Սահմանադրութիւնը, 10,000 էն աւելի սահմանադրական ժողովրդեան մը ներկայութեամբ, որ դունդադունդ դիմած էր մայրաքաղաքիս հեռաւոր և մօտակայ արուարձաններէն ու գիւղերէն Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցին հանդէպ գտնուած՝ հովանուտ և ծառադարձարարութիւն մէջ:

Ամեն Տ. Խորէն Պատրիարքը՝ կանուխէն եկած էր:

Դեր. Օրմանեան Տ Մաղաքիա Սըրբազան, հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց յիշեալ հաստատութեան մատնէ մէջ, դահարանական մաղթանքներ ընելով՝ վասն թանկագին կենաց Վեհ. Ղազի Սուլթան Համիտ Բ.ի,

Յետ ժամերգութեան, եկեղեցական թափօրով և առաջնորդութեամբ երգեցիկ մանկանց, մատուռէն ելնելով՝ յառաջացաւ յաւետ ողբացեալ Կիւլպէնկեան Սերովբէ Էֆէնտիի և աղանուփալ Տիկին Հօփսիմէ Կիւլպէնկեանի գերեզմանին վրայ, ուր հողահանգստեան մաղթանք կարդաց. Ա. պա Նորին սրբաղնութիւնը առաջնորդուեցաւ օրիորդաց վարժարանի դրան առջեւ, ուր դարձեալ բարեմաղթութիւններ ընելով Օսմանեան բարերար Սուլթանաց՝ դնահատելի շնորհներն յիշատակեց, և մասնաւորապէս շեշտեց անցելոյն մէջ երջանկայիշատակ Սուլթան Մահմուտի և Սուլթան Մէհմուտի առ Ազգն ընծայած վեհագործութիւններն, և մանաւանդ ներկայ Վեհափառ Համիտ Բ. Սուլթանաց Սուլթանին առ Հայ ժողովուրդն ընձեռած անթիւ բարիքներն, օրհնելով դովելով և փառաբանելով առաջիններուն անմուտ յիշատակը, վերջնոյն թանկագին մեծագործութիւնները:

Այս առթիւ յիշեց նաեւ պատառագիչ Սրբազանը՝ 19րդ դարու բարեբարներէն՝ Պէդճեան Յարութիւն ամիրայի, և Տատեան ու Պալեան պայազատաց յաւետ յիշատակելի բարեգործութիւնները:

Սոյն ատենաբանութիւնը, ունկրնդիր ժողովուրդը՝ քանիցս ուժգին ծափահարեց:

Ժամը 5ին Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն՝ հանդիսավայրն եկաւ, շրջապատեալ բարձրաստիճան եկեղեցականներէ, վարդապետներէ, 20էն աւելի երեսփոխաններէ, և ժողովրդեան ամեն դասակարգերէ:

Սեղանը սկսաւ՝ նախագահութեամբ Նորին Ամենապատուութեան, որ բաժակ տալարեց՝ Վեհ. Սուլթանի կենաց, որ երիցս՝ որոտնդոստ ծափահարութեամբ քամուեցաւ:

Հետզհետէ, Սափրիչեան Դեր. Տիմոթէոս սրբազան, Վեհ Տ. Մակար կաթողիկոսի կենաց, երկցագոյն երեսփոխան՝ Ղազարոսեան Քրիստոստուրէֆ. Ամեն Տ. Խորէն Պատրիարքի կենաց, Դեր. Օրմանեան Մաղաքիա Սըրբան՝ Սահմանադրութեան հիմնադիրներուն յիշատակին, Դեր. Տէրունեան Մաղաքիա Ծ. վարդապետ՝ Ազգ. դաստիարակութիւնը ծաւալող ընկերութեանց համար բաժակներ առաջարկեցին, և ծափաձայն ընդ ունեցան:

Քետոյ, Չերազ Մինաս Էֆ. արտասահման Հայոց համար, Պ Ներսէս Շահլամեանց՝ էջմիածնայ հաստատութեան, Բակուբեան Վահան վարդապետ՝ կարդալի Մասնախմբին, և Պէրպէրեան Ռեթէոս Էֆ. Հայ ժողովրդեան կենաց համար բաժակներ առաջարկեցին, իրարմէ ոչնուաղ դնահատելի և գեղեցիկ հակիրճ բաժակախօսութիւններով:

Առաջին սեղանին մասնակցեցան 600ի չափ տոմսակաւոր հրաւիրեալք, երկրորդ սեղանին մէջ կը գտնուէին միանդամայն Ս. Փրկչեան որբանոցի սաներն, որոնք՝ Թօնիի հռչակաւոր նուագածուաց խմբին հետ կերգէին, առաջնորդութեամբ տեղւոյն երաժիշտ դասատուի:

Այս տարուան համար՝ յատկապէս առ Սուլթանն ձօնեալ Տաճկերէն երգը՝ Ս. Փրկչեան վարժարանի առաջնակարգ աշակերտներէն Փափաղեան Սմբատ Էֆ. պատրաստած էր:

Պ. Շահլամեանց՝ երկու անգամ երգեց. ի խնդրոյ հանդիսականաց Ծէծեալը՝ խիստ թրթռաձայն էր. և ամենուն սրտերը թրթռացուց:

Որբանոցի աշակերտներէն՝ 6 հատ:

հանդիսավայրի մուտքի յաղթական կամարին վրայէն վարդեր կը սփռէին անցուդարձ ընող ժողովրդեան, որոյ հասոյթի գումարն 18,000 դրուշն կանցնէր այս տարի:

Այս տարի ալ Ռոտոսթոցի աղգայինք փութացած էին իրենց ներկայութեամբ պատուել Սահմանադրութեան Տարեդարձի կեդրոնավայրն, յատկապէս վարձելով Մախսուսէի ընդարձակ շոգենաւերէն մին, Ռենէին իրենց հետ՝ նուագածուաց հայկական խումբն: Ռոտոսթոցիք, իրենց բարի սովորութեան համեմատ՝ 1000 դրուշն մօտ գումար մը ձգեցին Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի մէջ, թէ՛ 5 դրուշնոց տոմսերէն, 100 հատ գնելով, և թէ՛ 2 զշ. ի մուտքին՝ ամբողջ Ռոտոսթոցիք ինքնայօժար մասնակցելով, Խասգիւղի Ընթերցասիրաց ընկերութիւնն ալ բարեհաճած էր յատուկ շոգենաւով, և նուագածուաց խմբով հանդէսին մասնակցելու:

Վերջապէս, ամենայն ինչ բարեյարգար էր, և ժողովուրդն՝ թէեւ հոծ բազմութեամբ խոնեալ, բայց զուարթ և ներդաշնակ օր մը երեկոյացուց:

Ս. Պատրիարքը՝ ժամը 8ին մեկնեցաւ, իսկ ժողովուրդն՝ ժամը 10ին սկսաւ ցրուիլ ուրախ և դոհ սրտիւ տանելով իւր հետ Սահմանադրութեան 29րդ Տարեդարձին քաղցր յիշատակներն և գեղեցիկաձայն երգոց տպաւորութիւններն:

Դարգանէլի Գարդիլ՝ Դեր. Տ. Դարբիէլ Ծ. վարդապետ ձեւակերպեան, երկուշաբթի օրը՝ Եգիպտական շոգենաւով՝ մայրաքաղաքս եկաւ, տեղւոյն նորոգ կառուցանելի եկեղեցւոյն շինութեան հանգանակութիւնը յնդիքսանդրիա և ի Գահիրէ շարունակելու համար. Ամեն Ս. Պատրիարքէն արտօնութիւն խնդրելու:

Կը յուսամք որ եգիպտաբնակ աղգայինք սիրայօժար կը մասնակցին այնպիսի շինութեան մը, որ ամեն հայու պարտաւորութիւնն է, քանի որ Տարտանեցիք՝ բնաւ չեն զլացած՝ աղգային ամեն հանգանակութեանց մասնակցելու իրենց կարողութեան չափով:

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ ԺՕԶԷՖ ՆԱԼԲԱՍ

Տիշ Թապիպիներին էն մահիրի օրուպ, քէնտիսինէ միւրոճաթ իտէն. լէրի ազ վազըթ զարֆընտա շիֆարէ. զիր իթմէքլէ պիհազգըն խօշնուտ իթ. միշ օյան ժօզէֆ Նալբաս էֆ. Սիրքէ. ճիտէ Թրամվայ ճատտէսինտէ Տույու. նու Ումումիյէ իտարէսի գարչըսընտա Ց նումէրօլը մահալը մախսուստա պուլունմագտա տըր :

Թապիպը մուճալիյէ՛ զայէթ մահիրանէ պիր սուրէթտէ իմալ էլլէտի. կի տիշլէրի էհվէն ֆիյաթլա ֆիրուխթ իթտիկի կիպի, միւշթէրիլէրինի քէ. մալը հիւրմէթ վէ նէզաքէթլէ գապուլ վէ տիշ խասթալըթլարընը հիւսնիլ թէ. տալի իտէրէք, ճիւմէնին մէմնունի. յէթինի գազանմագտա տըր :

ԳԻՏԱԿԱՆ

Վերջին հարիւր տարւոյ մէջ անգ. զիւրէն խօսողներու թիւն 15 միլիոնէ 105 միլիոն բարձրացած է : 1900ին 130 միլիոն պիտի ըլլայ, իսկ 2050ին 840 միլիոն, եթէ այժմու աճումն նոյն կերպով յառաջանայ : Վերջին դարուս մէջ սոյն լեզուին ջրած հսկայաքայլ յառաջդիմութիւնն Միացեալ Նահանգաց տարածման հետ սերտ յարաբերութեան մէջ է : Միացեալ Նահանգաց բնակիչքն 1787էն մինչեւ ցայսօր քսանպատիկ եղած են, ուր Անգլիոյ բնակիչքն գրեթէ միայն կրկնապատկուած են : Միացեալ Նահանգաց բնակիչքն 3 միլիոնէն 62 միլիոն եղած է. իսկ Անգլիոյ բնակիչքն 14 միլիոնէն 35 միլիոն, եթէ աւելցնենք նաեւ գաղթականներն՝ կ'ըլլայ 43 միլիոն : Այսպէս անգլիներէն խօսողներուն հինգին երեքը Միացեալ Նահանգաց կը վերաբերի :

Թուշնոց ախորժակը եթէ մարդուն ախորժակին հետ համեմատենք՝ զմարդ շատ ետ կը գտնենք : Սարեակն («պէ. նո») մէկ անգամէն կրնայ մեծ խղունջ մը կլլել : Այս համեմատութեամբ մարդ մը պէտք էր մէկ անգամէն եզան մէկ ազդըն լափել : Կամիրկատարն («պէ. նո») արտաքոյ կարգի շատակեր է, Հաշուած են՝ որ կարմիրկատար մը մէկ օրուան մէջ կրնայ այնչափ ուտել՝ որ կերածն 14 ոտք երկայն երկրամայրի հաւասարի : Մարդն այս համեմատութեամբ պէտք էր մէկ օրուան մէջ 27 ոտք երկայն խողի երջիլ ուտել : Ասկէ կրնայ չափուիլ՝ որ ճճկեր թըռչ. նիկներն մէկ օրուան մէջ քանի հազար որդ. և ճճի կը մաքրեն մեր պողա. տու ճառերու վրայէն :

Շողւոյ քարայրներուն մէջ ի հնուց ծանօթն է Փոքր Ասիոյ հին փուլգիւ. յի Հերապօլիս քաղքին մտերն եղող քարայրն, իսկ ամենէն անուանին նէա. պոլսոյ Շառ Խաբաբ կոչուածն է : Արդէն Պլինիոս նոյնը կը յիշէ, և իրեն ըսած. ներն այսօրուան դիտողութեանց կատարեալ կը համապատասխանեն, որ և Պլինիոսի ծանօթ հաւատարմութեան նշանն է : Այս քարայրն 10 ոտք խոր, 4 ոտք լայն և 9 ոտք բարձր է : Ասկէ ելած շողին 7 մատնաչափ հազիւ կը բարձրանայ : Այս շողւոյն խոնաւութիւնն թէ՛ գետինն թէ՛ որմերը կանաչ ներկած է : Սոյն քարայրն Շառ Խաբաբ կոչուած է, վասն զի եթէ գետինն նստած կազը բռնութեամբ փոքրիկ շան մը շնչել տաս՝ երկու րոպէի մէջ դողդաղով դետին կ'իյնայ, բայց կը սթափի եթէ անմիջապէս մաքուր օդոյ մէջ հանես կամ ջրոյ մէջ նետես : Այսպիսի շողի դուրս կուտան Գէօնի մօտ Հոհէնշթայնի քարայրը, Հելուե. տիայի Թոկկենպուրիկի մօտ եղող քարայրի շողին այնպէս փնասակար է կենդանեաց՝ որ նոյն այրին մօտերն սատկած թռչուններ կը գտնուին : Ա. քաղաղ մը, զոր նոյն այրը մօտեցուցին, շողին իրեն մօտենալուն պէս սատկեցաւ : Սակայն նոյն այրին մէջէն հոսող ջուրն ամենեւին փնասակար չէ, մանաւանդ թէ շատ հաճոյական համուռնի : Յայտնի է որ այս շողիններն հըրաբուղիներու հետ յարաբերութիւն մ'ունին : Կան նաեւ քարայրներ՝ որոնց մէջ հով կը շնչէ, բայց այս հովն և ոչ մէկ կենդանւոյ փնասակար է : Ասոնց մէջէն նշանաւոր է Սիկիլիոյ Մաքքա. լուպա այրն, որ անգաղար հով կը փչէ : Նոյնպէս հոովմայ երկիրներու մէջ Մօնթէ Օպոլոյի քարայրն սաս. տիկ հով կը փչէ, որուն յաճախ —

ըստման ձայներ կ'ընկերանան : Գաղ. զիական Հելուե.տիոյ Լոզանի մօտ քարայր մը կայ՝ որմէ այնպիսի սաստ. կութեամբ հով կ'ելլէ, որ եթէ վերաբիւ մը վրան նետուի՝ ետ կը մըղուի : Հիւսիսային Ամերիկայի Վերձէնէ տէրութեան այսինքն Հոլմոյ քարայրէն անգաղար օդոյ խոխոջածայն ալիքներ կը հոսեն :

(Հաբէս ամօթէա)

ԹԵՐՍ ԶԻՉԷՔ

Պիր մահալտէ հալի վագթի եէ. ընտէ պիր զաթըն եէնի կէլինի, պու կիւնլէրտէ մօտիւթասընը չըղըըպ շիմ. տիքի մօտա շարկալարտան եաբըպ պիր թանէ կէթիւրմէսինի էմր իտէր :

Մօտիւթա 2 սահաթ զարֆընտա սըբարըլ օյան շարգանը եափլալ, ա. ճէլէ իլէ չիչէնին պիրիսինի թէրս դօ. մուշ օլտուղունու ֆարգ իտէմէ եէրէք. կէթիւրիպ հանըմա թագալիմ իտէր :

Կէլին հանըմ շարկայը կէօղտէն կէչիրտիքաէն սօնրա չիչէնին պիրի թէրս դօնմուշ օլտուղունը ֆարգ ի. տինճէ, շաբկանը այաղընըն ալթընա. ալըպ փարա փարչա իթտիքտէնսօնրա. հէյ վահ, պէնիմ շանըմա տիւշէր պու. նու կիլմէք, պէն տէմէ մասկարա մը օլաճաղըմ պէնտէն աչաղը տէյմէ եէնլէ. ըրին իչինտէ խօրեաթ մը կէօրլունճէ. եիմ տէյէրէք օլ գատար հիտտէթլէ. նիր քի քէնտիսինտէն պի խապէր տիւշէր պալըլըր :

Էվլին փարամանասը հանըմընըն բաթըրտընտան տէր հալ եօքարը դօշուպ, վուգուաթտան խապէրտալ վէ հանըմընը թէտալէ իլէ ալըլ պա. շընա կէթիւրտիքտէն սօնրա, մօտիւ. թաեա խիթապէն, փարմագլարըն դը. ըլլայըտը տա պու շաբգայը եաբ. մաեաեւտըն տէր, վէ հէր նէ գա. տար մօտիւթա կէլին հանըմըն հէյ. եէթինտէն վէ փարամանանըն մուա. մէլէսինտէն դօրգուպ—Ա. ֆէտէրսինիզ պիր գուսուր տուր օլմուշ եաղնըլըդ. լա չիչէնին պիրի թէրս տիքիլմիշ— ֆիլան տիեէրէք իչին էօնիւնիւ ալմագ. խիթէր իսէտէ, կէլին հանըմ օլ տէրէ. ճէտէ հիտտէթ կէօսթէրիր քի, մօտիւ. թա եալաչճաճըդ ալըպ եիւրլունիւ վէրբիր : Կէլին հանըմ իսէ, հիտտէթին.

տէն քէնտիսինի դայպ իտիպ եաթաղա տիւշեր :

Էվին աղասը աղչամա էվէ կէլ-տիքտէ : պու հալի փարամանասընտան տուեար տուլմաղ պիր դաշ տօթթօր չըղըմաեը էմր իտէր :

Տօթթօրլա առէթլէրի իւղրէ քօն-սօլթօ էտիպ ըէշէթա եաղըպ կիտէր-լէր իսէտէ պիր իքի սաաթ սօնրա խասթանըն հալի կիթտիքէ ֆէնա-լաշմաեա եիւղ թուլթուղունտան , էն մահլր տօթթօրլարտան պիրինի տահա չաղըըպ խասթանըն եէնիտէն մուտյ-եէնէ իթտիքիլէր : տօթթօր տիկէր տօթթօրլարըն վէրմիշ օլտուղլարը ըէ-չէթալարա պաղըպ , նըղամընտա վէր-միշ օլտուղլունու վէ քէնտիսինի թա-րաֆընտան պաղըպ պիր ըէշէթաեա լուղուլ կէօրմէտիղինի սէօլլէեիպ տըշարը չըղաճաղը էսնատէ , դարու-լու էօնիւնտէ տուրմաղ-տա օլան էվ ուշաղընտան նասըլ իսէ հանըմըն հասթալըղընըն սէպէպի եարաթըմը օլտուղլու շարգանըն չիչէլի թէրս գօն-մուշ օլտուղլունու աննար : Տօթթօրը մուլմալիլէ հպունու տուեար տուլմաղ տէրադապ էվին աղասընա խիթապէն աթիաէքի էրմէնիճէ օլարադ մէթու-պու եաղար :

Խեւըդ ոիրեմ շատ թեւաշ մընեը .
Հիւանդ չունիս հիշ հոգըդ մընեը .
Գըլխարկ չիէ չիչէկը թէրս մընեը .
Բարատ առինք հիշ մէրադ մընեը :
Պունու օգուտուդտան սօնկրա գա-

—Պու տէրտ պէնի սօնու սօնու վէրէմ էտէճէք , կէնճ կէնճ մէղարա կիրէրսէմ , օ խային չօդ կէօղ եաշը տէօթէճէք ամա գուշ էլտէն ուշմուշ օլաճադ :

—Պէ գարաաշ , օքի սէնի սէվմէ-յօրսա , սէնտէ օնտան սօվումանըն պիր չարէսինէ պաղ :

—Ճանըն պէնի սէվէր օլտուղընա չիւն-ամա պէն իսթէրիմ քի . շու աղըըլըլա պիր տէսին քի սէնի սէվէ-րիմ . եօգսա ըէք էլի պիրիլիմ քի պէնի

սէվէր :

—Պէն կէչէն աղչամ քիեաճատա կէզլինիլքէն մատմաղէլ պիրիլլէ եա-նըմտան կէչիեօրուտը . եանընտաքինէ տէեօր ըտը քի սէնտէն պաղըպ քիմ-սէյի սէվէրսէմ էն դըլմաթլը սէվկիւ-լիւմիւն խայըըն կէօրմէլիմ տէյի ա-մա , պիրմէմ քի եանընտաքի սէն մի իտին , պաղըպսըմըլըլա գարանըղտան սյըրա էտէմէտիմ :

—Կէնէ մուլթադ պէն օլմուշօլա-ճաղըմ :

* * *

Պիլատէր նասըլ պիր իշ պուլապիլ-տին մի :

—Նայըը հալա պօշտայըմ , գարաաշ իշ նէրտէ , օլմասա Բօմէսիօն խանընա օյնամաղա գարար վէրտիմ , սէն նէ եարըյօրստան պիր իշ թուլթաւնմու :

—Եօգ ամա տիւշիւնիոյօրում քի Բօմէսիօն խանընտա սէն օյնամաղա պաղարսան պէնտէ կէլի ֆարսա թօր-լարմ :

* * *

Աման պիլատէր , ըէճա էտէրիմ , փէտէրիմին վէֆաթընը կաղէթանըղտա մէճճանէն իլան էտէ՞րմիսինիլ ,

—Փէք էլի օղլում :

—Հայ Ալլահ բաղը օլուն , տըթըդ պապամ տիրիլէճէք :

—Նէտէն :

—Ձիւնքի կաղէթաճըլարըն վէրտի-յի հալաթիսլէր եալան եա' , պէլքի պապամըն էօլտիւլիւ տէ եալանա չը-դար :

* * *

Պիլատէր չիմտի նէ՞րտէ օթուրու-եօրսունուլ :

—Պէօլլըտէրէտէ :

Ալլահ եարտըմը օլուն . կիւն-տէ ալթը սահաթ մարթը գուշու կի-պի տէնիլ իւղէրինտէ կէչիլմէք տօղ-րուսու չէքիլիւր տէրտ տէկիլ :

—Նէ՞ ալթը սահաթ , պիր պու-չուք սահաթ էնիշ , պիր պուլուք սա-հաթ տա չըքմայա սայ , իւշ սահաթ կիւնտէ :

—Գարաաշ նէ՞ սէօլլէեօրսուն , ալ-թը սահաթ եօլճուլուգ իտէրսէնիլ իշ նէ՞ վաղըթ պաղարսընը :

ՉԷԹՄԷ ՄԷՅՏԱՆԸ ՃԻՆԱՅԵԹԻ

(217 Էնէ Եւսիւէրէն պաշէ)

Վէքիլ իսմայիլ էֆէնտինին միւ-տաֆաթընա կէլինճէ , իսմայիլ է-ֆէնտինին իֆատաթը միւտաֆաթա գա-պիրինտէն տէեիլ , առէթա մուսմէ-լաթը թահգիղիեէ վէ սուրէթը ճէ-րէեանը մուհա.քէմէեէ իթիւրաղտան ի-պարէթ տիր . պու իսէ , վաղիֆէսիլլէ միւլթէնասիլ օլմատըղը մէվսուլը թիւթ-պէյի պէտահէթ տիր : իսմայիլ էֆէն-տի մէյիսանէճիլէրին ճէլպինի իսթէ-տիկինտէ , աղեարը հագգա մէտար օլմադ իւղրէ թարաֆը ըիւեսթտէն ճէլպլէրի միւնասիլ օլաճաղը պէեան իտիլտիկի հալտէ , իգամէթիւհաշլարըն սիւալ օլունտուղու սըրատա , ճէլպլէ-րինտէն սարֆը նաղար օլունմասընը քէնտուսի իսթէմիշ տիր . միւլթէքիլի իլինին պարկիլիւր Նուսուֆա «գալմա պիրատէր» տէտիկինի մէտարը պէրա-եէթ օլարադ սէօլլէեօր , հալ պու քի Ալի պին Հիւսէյինին պէօլլէ պիր սէօգ սէօլլէտիկինի Նուսուֆտան պաղըպ քիմսէ սէօլլէմէմիշ տիր քի , Նուսու-ֆըն իպթիտաեի թահգըղաթընտան չիմտիեէ գատար չէհատէթ իլէ սա-պիթ օլան մալիւմաթընը քէթմ իլէ , միւլթէհիլմիլէրի հիմաեէ սուրէթինի կէօթէթիլլէ օլմասընա նէղարէն , պէօ-եիւք Ալինին քէնտուսինէ «գալմա պիրատէր» տէտիկինի սէօլլէմէսիտէ , շու ասարը սիւեսթէթ հիմաեէսինտէն ատտ օլունապիրի :

Միւլթէվէֆա Նուրի էֆէնտինին պէօեիւք Ալիեի կէօրիւր կէօրմէղ «ճա-րիհ պու տէեիլ տիր , արգատաշը տըր» տէմէսի . վէքիլ իսմայիլ էֆէնտի էս-պապը միւտաֆատան օլմադ իւղրէ սէօլլէեօր իսէ տէ , պուտա միւլթէքի-լինին ալէյհինտէքի տէլիլլէրտէն տիր . չիւնքի , Նուրի էֆէնտինին պէօեիւք Ալիյի ճարիհինին ըէֆիլի օլմադ իւղ-րէ թէշիլիս իթմիշ օլմասը , վէ հաթ-թա իքի շախսըն պիրիսի . եանի պէօ-եիւք Ալի պարկիլիւր տիղիլինին թու-թուպ ֆիրար իտէն ըէֆիլիլինին աալի քէնտիսինի ճէրհ իլլէտիկինի սէօլլէմէ-սի , պէօեիւք Ալի իլին մէտարը պէ-րաեէթ օլմադ , պիլ աղիւս ճարիհ վէ գաթիլի ըէֆադաթ վէ իշթիւրաղընը իսպաթ իտէր :

ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վանտան խատիրայի հաղորէթը Բա տիշահայէ քէշիտէ օլընըպ սուրէթի Տիւնքի Թաւաթէ կէօրիւնէն թէլէկրաֆ նամէ տիր :

Աթէպէնի իւլեաի հաղորէթը Բատի շահայէ արդուհալը չաքէրանէմիդ տիր : Սուրէթի Տէրսաատէթտէ Թաւաթէ կաղէթասընա :

Վանտան թէլէկրաֆ ֆի 27 մայիս սէնէ 303 :

Պու Եագընտա էճնէպի կաղէթա լարընըն պաղըլարը Էրմէնիսթան մէ պայթի նամըլա միւթթէրիյաթա վէ տիւշմաննէ պիր թագըմ հալատիսաթ տէրճ , վէ միւսթէրիֆիւմէալ պէնտ լէրէ , էհալիի Միւսթիմէնի պէլէրի , աղալարը Զէրքէս էսիրէրի պուլամա տըղլարը ճիհէթլէ , Էրմէնի գըղլարը նը ճէպրէն զասպ իտուպ հարէմէրինէ կէօթիւրմէք տէ օլտըղլարընը , վէ պու սուի իսթիմալէ հիւքիւմէթին պիլէ իշ թիրաք էլլէտիկինի , վէ ասայիշին միւս թէլլ պուլունտըղընը , վէ Բիւրտլէր իլէ Էրմոնիլէր պէյնինտէ զըտտիլէթ պէր քէմալ օլտըղընտան , տայմա Բիւրտլէր Էրմէնիլէրի գաթլ էլլէտիկինի , վէ Վան շէհրինտէ պիր չօգ թէնոգիֆաթ վուգու պուլտըղընը , վէ պու հալին տէֆի ի չիւն թէտապիրը միւգթաղիյէ իթթի խաղը լաղըմէտէն օլտըղը նէշր ու իլան իթտիլէրինի , վէ պու նէշրիյաթըն պաղը մէճիսլէր վէ մէհաֆիլտէ պաի իսը գիլլ ու գալլ օլտըղընը քէմալը թէհասիլէր իսթիկիպար իլլէտիք , նէշր իյաթը մէղքիւրէ քիւլլիլէն պիէսաս օլուպ , հիշ պիր Էրմէնի գըղը պէլլէր , աղալար թարաֆլարընտան ճէպրէն տէլիլ , ըրգա իլէ ալընմամըլ տըր : Ու մուճ էհալիի Միւսթիմէ վէ խուսու սիլլէ մէվզուը պահսը շիքէայէթ օլան Բիւրտլէր իլէ ախղուիթամըղ վաթան տաշանէ վէ թասարրուֆը մալ վէ էմ լաք վէ հէր պիր հուգուգ վէ խու սուտա մուամէլաթըմըղ միւսալաթ քէտարանէ օլուպ : հիշ պիր կէօնա զըտ տիլէթ վէ միւնաֆաթ զուհուրա կէլ մէմիշ տիր , վէ թէվգիֆաթտան մագ սէտ նէ իտուկի լալըգըլա անյաշըլա մամըլ իսէ տէ , հիշ պիր թարաֆ հագըղընտա պիր կէօնա զէճր ու թէ տտտի իշիտիլէմէմիշ տիր : Իշպու նէշր իյաթը քէտաղիպէ տէվլէթը Ալիյէնին

տոսթ վէ մուհիւպի օլան էվրօրա տէվ լէթլէրինի վէ էհալիսինի տէվլէթը Ալիյէտէն թէպրիա (սուլթադ) իթմէք վէ Էրմէնի գուլլարընըն իւմիւտ վէ էմէլինի լուլթի ու մէրհամէթը Սէնիլէի Շահանէլէրինտէն իսգաթ էլլէմէք ֆիքըրը առալէթքէտարանէսինէ միւս թէնէտ տիր : Էրմէնի գուլլարընըն իւ միւտ վէ էմէլի լուլթի ու մէրհամէթը Սէնիլէի Շահանէլէրինէ մէրպուլթ վէ միւնհասըր տըր , պաշգա հիշ պիր քիմսէյէ իհթիյաճ վէ միւրաճաաթը Եօգ տըր : Սայէի շէվքէթվայէի Բա տիշահիլէրինտէ պուրանըն ասայիշ վէ ինղիպաթը պէր քէմալ տըր : Վալիի վիլայէթ Խալիլ պէլ գուլընըղ սատըգ վէ միւսթագիմ վէ մուգուիմ վէ մու հիգ տիր : Թէէմինը ասայիշ իշիւն հիմմէթ վէ զայրէթի վէ էն քվէիւք պիր հագըղըլը իշիթսէ , աճիլէն իյ ճաղը մատալէթին իճրատը իշիւն աղմ վէ ճէղմի ճիւմիլէ Էրմէնի քէօյլէրինին խաքիւրաի մէրհամէթ իհթիվաի Շէհրիյարիլէրինէ հէր կիւն տուալար ճէլ պինէ վէսիլէ տիր : Նէրէտէ գալտը քի մէղքիւր կաղէլարըն տէտիլէրի կիպի պուրատա մէզալիմ վուգու պուլուն վէ նէշրիլաթը մէղքիւրէնին ըէտտ ու ճէրհի վէ թաթիթը ալիպաթը ճիհան պանիլէրինէ հապըլ մէթինը ըըգգի յէթլէ մէրպուլթ օլան սատագաթը քէթիթէրանէմիլին պու վէսիլէ իլէ տա խի թահքիմ վէ թէէյիտի զըմնտա Վան վիլայէթինն ումուճ Էրմէնի գուլ լարը նամընա շու արդուհալը չաքէրա նէմիլին գապուլինի իսթիտա էլլէրիգ օլ պապտէ վէ գաթըպէի ահվալտէ էմր ու ֆէրման շէվքէթլու գուտ րէթլու Բատիշահալըղ Էֆէնտիմիլ հաղ րէթլէրինին տիր :

(Իմլալար)

Էլատի Ստեփան րահիպ , Գոնտօեան , Նիզանեան , Նալպանտեան , Արսլեան Թակոր , Ալէմեան , Գալճեան , Կէօմ րիւքճեան , Գայըղեան , Կիւլմէեան , Թարգօլեան , Տէր Պօղոսեան , Պար սանեան , Մկրտիչեան , Մուրատեան , Տէր Բարսեղեան , Տէր Արուլթեան , Գալճեան , Պարսանեան Անտօն , Զան կէօրեան Թակոր , Սէմէրճեան : Տէր Արնիունեան , Թակոր Կարապետեան , Գալպճեան , Տէր Արթինեան Պօղոս , Շաթօտէրեան Ռուբէն , Վարդանեան Մարտիրոս , Մարտիրոս Արթինեան ,

Հաջի Պաղտասարեան , Սապունճեան Սարգիս : Շահօհիսեան Թակոր : Պօղոս Վարդանեան , Աւետիս Մալէմէղեան , Զօնավիտեան , Թակոր Պուտագեան , պէրպէր Ստեփան , Քէշիշ Յովհաննէս եան , Արթինեան , Աւետիսեան , Արս լանեան , Թարգօլեան , Յովհաննէս Թա կորեան , Ֆիլոս Եաղըճեան , Մինաս եան , Տէր Արթինեան : Բարսեղեան , Ելիաեան Մինաս ճիտաճեան , Մարկոս Տէր Արթինեան , ՄԵԼՔՈՆ Յովհաննէս եան , Արսլանեան , Տիգրան Պաղալեան , Ոլէքսանեան , Սարգիսեան , Սովհաննէս Միլիսօեան , Գալըղեան , Բէրվանտէս եան , Տէր Պօղոսեան , Տէր Յովհան նէսեան , Հաճի Արթին Նաթանեան , Ատոմ Գալըղեան , Գրիգոր Մէրճան եան , Սապունճեան , Պէլլէրեան , Լա լանեան : Օրեթիկեան Կարապետ , Աւետիս Լօշանեան , Դէօրգ Սաչատուր եան , Բօսիս Մալվէրտի , Սիմօն Լէղէ տէրեան , Միքայէլ Զուհեան , Յովհան նէո Լաքուտանեան , Մահանեան : Միլտիչեան , Ատոմիկ Ետգուպեա : Դէօրգ Կարապետեան , Հանիկեան , Ագրիպասեան , Կարապետ Մկրտիչեան , Տէր Պօղոսեան Լուիհաննէս , Պօյաիա նէճեան , Մալխասեան , Հասրըճեան : Սահակ Եուսուֆեան , Յովհաննէսեան , Վարդան Յէվհաննէս : Էմիրեան , Աւետիսեան , Սիմօն Աւետիսեան , Կիւն րաղեան , Պէճեան , Տէր Արթինեան Գալճեան , Յովհաննէս Կարապետեան , Պարսիկեան Սարգիս , Սամաղեան Կա րապետ , Աւետիսեան Կարապետ , Տէր Արթինեան , Մկրտիչ Վարդանեան , Արթին , Ֆիւրըպլէմեան , Յովհաննէո Կէօմիւքճեան , Սըմսարեան Արթին Յովհաննէս Տարտանեան , Արթին Մա գսեան , Թակոր Բէրթէվեան : Արա , համ Յովհաննէսեան , Յովհաննէս Կէօմ րիւճեան , Վարդան Մարտիրոսեան : Գրիգոր Վարդանեան , Յովհաննէս Թէրլէմէղեան , Արահամ Վարդան Արս լանեան :

Ինկիլթէրա զապրթանը պահի սինտէն Լօրա Զարըղ Պիսֆօթըն տօ նանմայը հիւմաեունուէն նաղարէթի զըմնտա թարաֆը Էլրէֆը հաղրէթը չէհրիեարիտէ ֆէրման պուլրուլարադ մուճալէյհ ճանիպինտէ գապուլ օ լունմատըղընա տայիր Լոնտրաճա պաղը էվրաղը հալատիօին նէշր իթմէք օլ տուգլարը շաեանըն պիլ քիւլլինէ ա սըլ ու էսասը օլմատըղը տըրնան մա լիւմաթը մէվսուգէտէն միւսթէպան տըր :

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Յոհն — Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Հանդիսի տպարանէն ի լոյս ընծայուեցաւ Մեծ. Մ. Մամուրեան էֆէնտիի սոյն նոր և բազմապատկեր ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ, մաքուր տպագրութեամբ և գեղեցիկ կտրմով:

Փոքր մանուկները, որք քերականը աւտորտելէ յետոյ չունենին իրենց կարողութեան յարմար ընթերցանութեան գիրք մը, ահաւասիկ սոյն պատկերազարդ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆն պիտի ունենան այսուհետև, որով մէջ պիտի գտնեն փոքրիկ պատմութիւններ, ոտանաւորներ, հանելուկներ, պիտանի գիտելիքներ, որք գեղեցիկ կերպով դասակարգուած են աստիճանաբար:

Կը յանձնարարենք Մեծ. դասատուաց, սոյն ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆն, որով պակասը բաւական ժամանակէ ի վեր զգալի եղած էր և զոր կը լեցնէ բազմահմուտ ուսուցիչն:

Կեդրոնատեղին է հանդիսի տպարանն, և կը գտնուի ամեն Հայ գրադատաւաց քով: Գինն է 2 զրշ. Շատ գնողներու գոհացուցիչ զեղջը ը վնի:

ՖՈԹՕԿՐԱՖ

ԳԱՐԱԳԱՅԵԱՆ ՊԻԱՏԵՐԻԵՐ

ԳՈՒԼԷ ԴԱՐՈՒ ՆՕ. 677

Միւշթերիէրիմիզի մէնուռն գըլմագ, էսկիտէն պէրու մէսլէքիմիզ օլտուդու ամ. մէնին մալիւմիւ տիր: Պու տէֆա Էմրօթաւ նըն էն մէշնուր Փապրիգալարնետան ճէլլ իտէրէք, ալթըլլէմիզի տանաթմըլ օլտուրդուսուդտան, միւրաճաթ իտէճէք միւշթերիէր հէր հալտէ մէնուռն գալաճալա-

տըր: Գալաթ հալաթա պիլէրէ իմ չէքիլիր: Չոճուգլար վէ չոգ տուրմաղա թէհամ. միւլիւ օլմալալար իշին, էն սին իւսիւլտէ (էնսթաթմնէ) եանի միւշթերիյի եօրմագարըն իէսիմէր չէքիլիր: Պուռտան մաստաֆօթ օկրաֆ իշին էն մէշնուր Փապրիգալարտան հէր ճինս մաքինա վէ լէվադիմթ վէ էճգա կէթրիթտիրիւալ, էնվէն ֆիյաթլէ սաթըլուր:

Միւրաճաթ իտէնլէրէ մէճճանէն տէրս վէրիւալ, մէրազըլուր իշին 180 զրուշա գատար մաքինալար ֆիթուլաթ օլտուր:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ն Շ Ա Ն Պ Է Ր Պ Է Ռ Ե Ա Ն

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. Զ Ա Մ Ի

Այս նշանաւոր ատամնաբոյժն, որ ասկէ առաջ Կոստանթնուպոլիսի Պարոյ կոչմը, ֆիւլէքեան ղեղարանին վրայ իւր արհեստը ի գրծ գնելով մեծ համբաւ և յաջողակութիւն ստացած էր, տեղի ունեցած հրդեհին ալ անուաւ իւր գործատունը փոխադրած է այժմ Բերա, մեծ փողոց, Պօմարշէի կից թիւ 1 տանը, ուր ըստ առաջնոյն պատրաստ է իրեն դիմող յաճախորդներն զարմանել ու գոհացնել ըստ ամենայնի:

Յաճախորդաց հանգստութեան համար մասնաւոր սենեակներ կահաւորած և արհեստին վերաբերեալ նոր գործիներ յատկապէս բերել տալով, իւր գործատունը նախկինէն աւելի ճօն և կատարելագործեալ գիրքի մը վերածած է:

Օ Գ Ր ՈՒ Ա Ս Ա Ն

ԿԱԼԱԹԱ ԵԻԻՔՍԷՔ ԳԱՆՏՐԸՄՏԱ ՎՈՅՎՈՏԱ ԳԱՐԾԸՍԸ ՆՕ. 94

ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Պու քերէ Էմրօթաւ պիլէ կէլէն սօն մօտա էսպապլար իշին եիւլտէ 40 էքսիւնէ սաթըլմագ իւղրէ սըբարըլ օլտուսուլ տուր:

ՖԻԵԱԹԼԱՐ

Բէտէնկօթ քօսթիւմ ֆասօնէ	Ֆրանք	50	Բարթէիւ շայաք վէ տիւզ րէնկ ֆրանք	30
Պօնթուր քօսթիւմ ֆասօնէ	»	46	Բանթալօն շըղիւլը	» 10
Պօնթուր քօսթիւմ րէնկի ճըղիւլը	»	32	Քօսթիւմ տիւզ րէնկ կիւմիւշիւ	» 35
Քօսթիւմ ճըղիւլը շայաք	»	25	վէ թիւթիւն րէնի	» 15
Քօսթիւմ շայաք տիւզ լաճիվլուր	»	30	Բանթալօն չիֆթէ շըղիւլը	» 18
վէ սիւսան	»		Ենէկօթէ	» 18